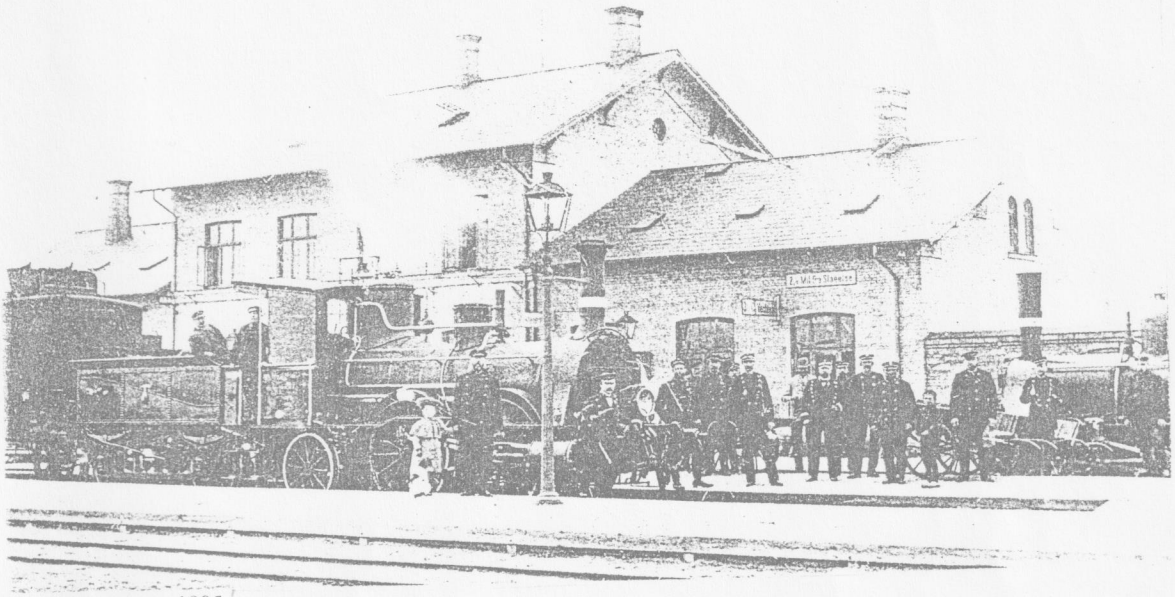
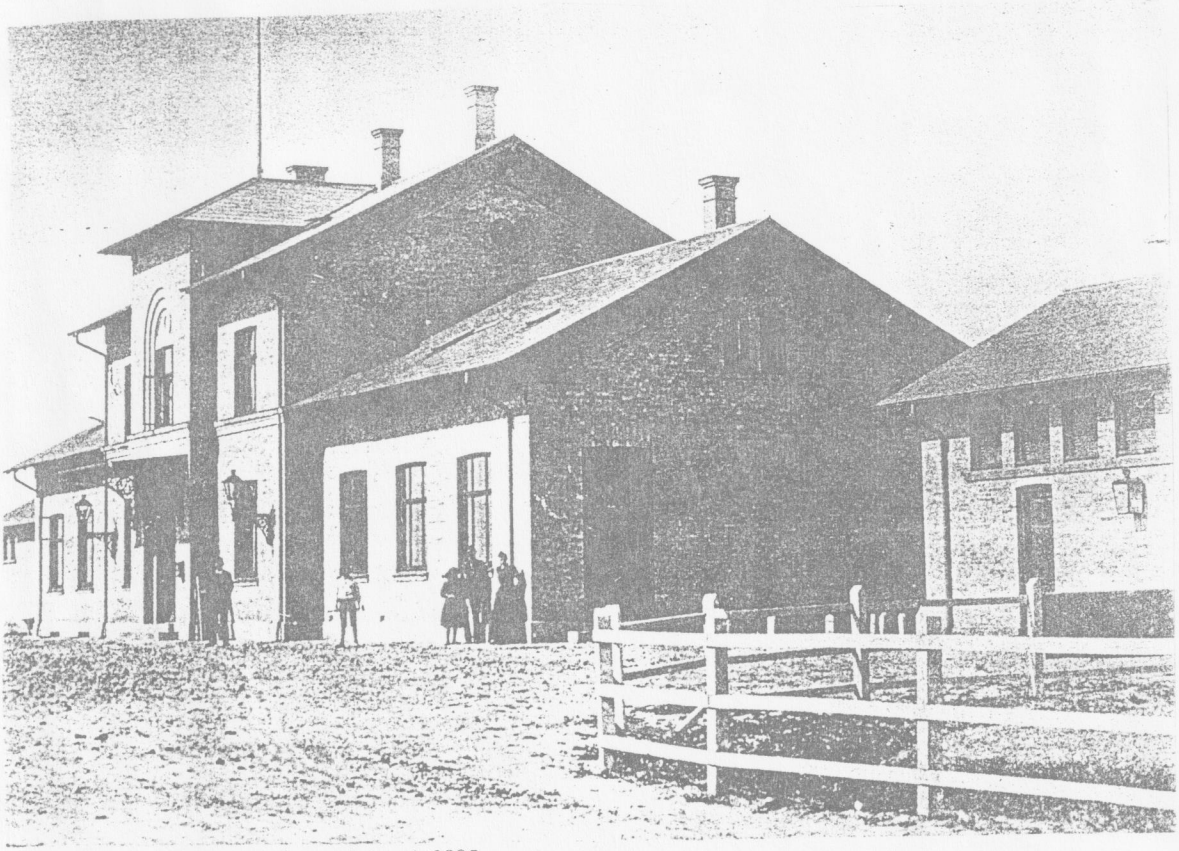
DALMOSE
EN TIDLIGERE STATIONSBY

Dalmose station 1895

Dalmose station set fra stationsvej, 1895

Henny Tønner Pedersen
Kildebakkevej 3
4200 Slagelse

Hashøj Kommune

Forord

Det har været en stor udfordring og meget berigende at arbejde med denne undersøgelse om Dalmose og dens beboere.
Jeg har talt med en række tidligere og nuværende borgere i byen, og jeg skylder dem stor tak for deres imødekommenhed og gæstfrihed, når jeg er kommet brasende ind i deres privatsfære. Uden deres oplysninger havde jeg ikke kunnet lave denne rapport, og jeg takker for lån af billeder og avisudklip.
Jeg har deltaget i forskellige arrangementer i byen og vil gerne takke for den store venlighed, jeg overalt er blevet mødt med.
Jeg skylder også tak til Lokalarkivet i Slagelse, Hashøj Lokalhistoriske Arkiv i Flakkebjerg og Hashøj Kommunes Rådhus i Dalmose, hvor jeg alle steder har oplevet stor hjælpsomhed fra medarbejdernes side.
Tak til min mand for korrekturlæsning og hjælp til udarbejdelse af kort over de næringsdrivende i Dalmose i henholdsvis 1950 og 1998.
Endelig skylder jeg tak til Edith Mandrup Rønn for god vejledning i feltarbejdets svære kunst.

Juni 1998
Henny Tønner Pedersen

Henny Tønner Pedersen

Indhold side

Forord....1
Indledning....2
Billeder fra Dalmose
Dalmoses historie....3
Kroen....3
Jernbanen....3
Byens udvikling....4
Beskrivelse af Dalmose en martsdag i 1998....6
Barn i Dalmose i 3o´erne og 40´erne....8
De gode gamle dage....11
På første klasse....11
Biograf....12
Skytteforening....12
Søndagsskole....12
Initiativ....13
Julelotteri....14
Dalmose Hallen....14
Drøm og realitet....14
Generalforsamling i Dalmose Borger- Handels-
& Håndværkerforening....16
Foreningsarbejde....17
IF 62 og Støtteforeningen....17
Dalmose Marked....17
Juldiskotek....19
Frivilligt arbejde....19
Bankospil i Dalmose Hallen....20
Atkærcentret....20
Tilflyttere....21
Hærværk....21
Forskellige slags borgere....22
Selvstændig håndværksmester i Dalmose i 1998....23
Man bakker de lokale op....23
Et godt sted at bo....24
Gratis reklamesider
Dalmose - En effektiv by i provinsen....25

Bagerst i mappen
Kort over byens erhvervsdrivende ca. 1950
Kort over byens erhvervsdrivende i bymidten 1998

Billederne i mappen er dels lånt af byens borgere, fra Sjællands Tidende, fra Lokalarkivet i Slagelse, fra Hashøj Lokalhistoriske arkiv og fra H.E.Pedersen og Ole Chr.M. Plum: "Toget går via Dalmose".

Indledning

Dalmose er en lille by, som man kører igennem, hvis man skal fra Sorø - Næstved området til Skælskør - Korsør området. Få bliver fristet til at stoppe og gå en tur.
Byen er kommunecenter i Hashøj kommune, hvis administrationsbygning ligger i Dalmose. Der er ingen turistattraktioner, ingen kirke, ingen gamle, smukke bygninger og ingen oldtidsminder. I turistguiden for Slagelse, Hashøj og Høng er Dalmose kun nævnt én gang: 400 husstande i Dalmose og Flakkebjerg får leveret el og fjernvarme fra et nyt kraftvarmeværk (1994) i Dalmose.
Jeg har hørt mange gange, at byen var livlig og havde et blomstrende forretningsliv, inden jernbanelinjen Slagelse - Næstved lukkede i begyndelsen af 1970´erne.
Når man kører gennem byen i dag, virker den meget død. Jeg har stillet mig selv det spørgsmål: Er Dalmose langsomt men sikkert ved at "sove ind", eller er der liv, foregår der noget bag de lukkede butiksruder?
Det spørgsmål prøver jeg at få svar på gennem denne undersøgelse.

Nogle kan være uenig med mig i, hvilke ting jeg har valgt at skrive i rapporten. Hvorfor er der skrevet det og ikke det?
Det er ikke udelukkende en historisk beskrivelse. Jeg har prøvet at se på byen med etnologiske briller og fokuseret på det menneskelige aspekt.

I denne reviderede udgave er alle meddelernes navne fiktive, og deres identitet er på anden måde sløret mest muligt, for at opfylde lovens krav om anonymitet. Jeg er dog klar over, at da det drejer sig om en lille by, er det svært at undgå genkendelse, men det er ikke tilsigtet fra min side.

Persontog mod Næstved med K-maskine i Dalmose 1952

DALMOSE STATION 100 ÅR.

Den 15. maj 1892 blev jernbanen Slagelse Næstved taget i brug. Dengang var der ingen større festlighed i den anledning, kun i Slagelse fejrede man, at jernbanen var flyttet fra Volden til den nuværende plads.

Før jernbanen bestod Dalmose af et vejkryds, et par huse og en gård med krobevilling. Efter opførelsen af stationsbygningen opstod et helt lille stationsbykvarter mellem stationen og landevejen. Dette byggeri præger stadig gadebilledet.

Baggrunden for Slagelse-Næstvedbanen var ønsket om en bedre forbindelse mellem Sydsjælland og Fyn-Jylland. Efter den sjællandske Sydbanes åbning i 1870, måtte al trafik fra Vestsjælland til Sydsjælland over Roskilde. Kunne man få anlagt en tværbane ville man spare ca. 80 km. Allerede i 1873 vedtog Rigsdagen at anlægge en ny banestrækning Slagelse-Næstvedbanen.

Loven blev ikke realiseret, og efter gentagne forsøg lykkedes det i 1889 at få vedtaget et lovforslag, der kunne gennemføres, og arbejdet gik i gang. Vestbanen blev flyttet nærmere Slagelse, så banegården fik en bedre plads i forhold til byen. Sporene Slagelse-Næsted og Dalmose-Skælskør blev anlagt.
Undervejs havde der været forslag fremme om, at jernbanen skulle have forløbet mellem Korsør og Næstved med Boeslunde som stationsby. Der var også forslag om, at lade den nye banestrækning løbe gennem Slagelse by og anlægge en station ved Brænderigården.

Ved Slagelse-Næstvedbanens åbning var der daglig fire tog i hver retning.
I 79 år kom banen til at køre. Persontrafikken ophørte 22. maj 1971. Allerede i oktober 1950 ophørte persontrafikken på strækningen Dalmose-Skælskør.
Indtil 1974 havde Slagelse-Næstvedbanen status som godsbane, men derefter blev strækningen Sandved-Næstved nedlagt, og i dag er banen helt taget ud af brug.

Slagelse -Næstvedbanen har haft stor betydning for udviklingen mellem de to købstæder. Uden jernbanen var Dalmose aldrig blevet til og området ved Flakkebjerg Station havde stadig været mark.

Dalmose er et beskedent eksempel på, hvordan et jernbaneknudepunkt trak udviklingen til sig og blev større end de omkringliggende landsbyer. Modsat med Flakkebjerg, hvor stationsbyen aldrig blev mere end "lillebror" til den oprindelige landsby.

I Slagelse-Næstvedbanens storhedstid var der 8 stationer eller stoppesteder på strækningen.

SLUDSTRUP havde fra 1892 et billetsalgssted, som i 1912 fik status af station. Den blev nedlagt i 1959, da hverken billetsalg eller godsmængde viste et behov.

FLAKKEBJERG station eksisterede fra grundlæggelsen til 1966, hvorefter det fik status som trinbræt og stationsbygningen blev solgt.

DALMOSE station var den største, herfra gik sidelinien til Skælskør. Stationsbygningen er bevaret og med undtagelse af et par

vinduer, er det næsten det oprindelige hus, vi stadig ser, men en ufølsom eftertid har gjort meget for at udslette sporene fra den gamle station.

HYLLESTED, hvis jernbanehavn blev HOLSTEINBORG, da der i forvejen eksisterede et Hyllested på Djursland, blev oprettet i 1926 og nedlagt i 1959. Dette stoppested har hele perioden haft status af trinbræt.

SANDVED station eksisterede til 1974. HYLLINGE var også station i hele perioden, mens FODBY blev oprettet i 1893 som billetsalgssted og i 1917 ændret til station.
Den sidste forhindring før Næstved var trinbrættet i LADBY, som eksisterede fra 1928 til 1955.

Den 40 km lange strækning kunne i 1911 tilbagelægges på 1 time 15 min., mens de 12 km fra Dalmose til Skælskør tog 25 - 30 min. Denne sidelinie havde stationer i SØNDERBJERGE og TJÆREBY.

Foreløbig er det veteranbaneklubben, som har glæde af den nedlagte jernbane, men tiden vil vise, om Industriparken på Stigsnæs kan genbruge banen, eller den skal udlægges til turistformål, altså gangsti.

OGN

Dalmoses historie

Dalmose har en nøjagtig fødselsdato: 15. maj 1892. Den dag åbnede jernbanestrækningerne Slagelse-Dalmose-Næstved og Dalmose-Skælskør. Indtil denne dag var der ingen bymæssig bebyggelse. Området benævnes Vemmeløse Mark og lå i den allersydligste del af Gimlinge Sogn, Øster Flakkebjerg Herred.

Kroen

Jernbanestationen fik navn efter landevejskroen, Dalemose Kro, der lå få hundrede meter derfra. Trap Danmark oplyser, at kroen er fra 1772 (Dalemoese Kroe). De forskellige udgaver af Trap Danmark oplyser henholdsvis, at kroen ligger ved Sorø-Skælskør landevejen og ved Korsør-Næstved landevejen. Begge dele er rigtigt, da disse to færdselsårer forenes på en strækning af ca. 10 km. Området har altså, også før banen kom, været et slags trafikknudepunkt, hvor både de rejsende og deres heste har kunnet spise og overnatte.
At kroen har haft en vis størrelse, viser folketællingen fra 1880, hvor der foruden mand, kone og 4 børn var 5 tjenestefolk. I 1890 var der 10 faste beboere foruden 2 familier m/børn, der står opført som gæster. Den ene familiefar er musiker, den anden er kunstner (men hvilke kunster han kan, vides ikke). Det er ikke utænkeligt, at disse mennesker var engageret til at underholde andre krogæster, for på dette tidspunkt var man begyndt på anlægsarbejdet til banen.

Jernbanen

I 1847 åbnedes den første danske jernbane fra København til Roskilde. Fra 27. april 1856 kunne man køre med tog helt til Korsør. I 1860´erne og 1870´erne blev de fleste af Danmarks hovedbaner anlagt. I 1870 åbnedes den sjællandske sydbane fra Roskilde over Køge og Næstved til Masnedsund. Al jernbanetrafik mellem Sydsjælland og Fyn-Jylland gik således over Roskilde. I 1872 kom der en ansøgning om koncession på en jernbane mellem Slagelse på Vestbanen og Næstved på Sydbanen. Denne bane ville bevirke at rejsen fra Sydsjælland til Korsør kunne afkortes med ca. 80 km. Forslaget om banen blev fremsat i Rigsdagssamlingen 1872-73 og blev vedtaget som lov af 23. maj 1873.
Det sjællandske jernbaneselskab var dog ikke interesseret i at gå ind i nye baneanlæg. I 1880 overtog staten Det Sjællandske Jernbaneselskabs baner, men først i 1883 fik planerne om Slagelse-Næstved banen et nyt skub, idet der fremsattes et nyt forslag om den påtænkte bane, der skulle gå fra Slagelse via Fuglebjerg til Næstved. (1)
6/5-1992 skriver Sjællands Tidende, at det er en negativ myte, at Fuglebjerg ikke ville være stationsby. Det var derimod købstæderne Slagelse, Næstved og Skælskør, der nærede frygt for, at Fuglebjerg ville blive en for stor konkurrent, hvis der kom jernbane til byen.

1. H.E. Pedersen og Ole Chr. M. Plum: "Toget går via Dalmose". Slagelse-Næstved og Skælskør banen gennem 100 år. Banebøger 1992.

I det endelige forslag, der blev vedtaget 29. marts 1889, går banen via Dalmose til Næstved. Dalmose blev samtidig forgreningsstation til Skælskørbanen.
Endelig oprandt den 15. maj 1892, hvor begge jernbanestrækninger blev taget i brug. I begyndelsen kørte 4 togpar mellem Slagelse-Næstved og 5 togpar mellem Dalmose-Skælskør. Dalmose var født - "byen" bestod af stationsbygningen og Dalmose Nye Kro, der lå overfor stationsbygningen og åbnede samtidig med denne. I flere år eksisterede den gamle kro sammen med den nye, men blev efterhånden udkonkurreret.

Byens udvikling

I loven om næringsfrihed (vedtaget 1857 - trådt i kraft 1862) var der vedtaget visse afstandsbestemmelser, læbælteordning, som frem til 1920 skulle sikre, at konkurrerende foretagender ikke etablerede sig indenfor en vis afstand fra købstaden.
Med jernbanelinjerne blev Dalmose et attraktivt sted for småindustri, håndværk og handel, da stedet ligger tilstrækkeligt langt fra de vestsjællandske købstæder til at næringsdrivende frit kunne nedsætte sig.
I 1898 skriver Trap Danmark: Banernes Knudepunkt Dalmose (Dalemose). Jernbanestation med kro. Ud fra dette ser det ikke ud til, at der er sket så meget endnu.
Ved folketællingen i 1901 er Dalmose endnu ikke opført som selvstændig by, men står under Vemmeløse. Det er dog ikke svært at adskille Vemmeløses gårde fra den nye stationsbys befolkning af håndværkere og forretningsdrivende. Med en vis usikkerhedsmargen skulle der omkring Dalmose station nu være 94 indbyggere. En stor del har arbejde ved banen og på stationen, men der er også en slagter, to høkere, en tømrermester, en træskomand, en fragtmand, en skræddermester, en landpost og folk, der arbejder på mejeriet.
Mejeriet Trifolium blev opført 1900-01, det var en filial af mejeriet i Haslev. I 1950 afhændede firmaet virksomheden, og der blev i stedet oprettet et andelsmejeri. I dag har Nilfisk fabrik på stedet.
På kroen boede der i 1901 11 personer foruden 16 gæster. Det virker som om flere af gæsterne var mere eller mindre fastboende med arbejde i byen (min påstand), bl.a. fire tømrere, en maskinarbejder og en barber. Der boede også en musiker med kone og tre børn, så det gik nok livligt til lørdag aften på kroen.
Ifølge Trap Danmark var der i Dalmose i 1906: 168 indbyggere, i 1916: 250 indbyggere, i 1950: 366 indbyggere.
Dalmose blev brevsamlingssted under Fuglebjerg postkontor den 15. maj 1892 med ekspeditionslokaler på stationen. Fra 1896 fik byen selvstændig postadresse, og fra 1. oktober 1916 blev den ophøjet til postekspedition.
Det blev efterhånden en meget travl by med banker, elektricitetsværk, telegrafstation, telefoncentral, alle former for håndværkere og forretningsdrivende. Det hele foregik i et trekantsområde: Hovedgaden - Stationsvej - Nyvej med stationen som hjertet i byen. På den anden side af stationen opstod flere større og mindre industrier. Man fik dyrlæge og læge, men indtil 1958 havde man kun en forskole. Dalmose Centralskole blev taget i brug 1. august 1958, og i 1961 blev den udvidet med en realafdeling. I 1966 tog man et par midlertidige pavilloner i brug - den ene bruges stadig. Fra 1970 til 72 foregik en større udbygning, og endelig i 1977 blev der taget en hel ny bygning i brug. Dalmose Hallen blev taget i brug i 1976, den er bygget for midler samlet ind af byens borgere. Dalmose alderdomshjem blev opført i 1951, nu er det bygget om til et ældrecenter med 26 ældreboliger, Atkærcentret. Byen har haft et missionshus men aldrig en kirke, man hører under Gimlinge Kirke, og i alle de

landsbyer i omegnen er der kirker, så indbyggerne har ikke manglet Guds ord. Nogle beboere er tilknyttet Høve Valgmenighedskirke kun 2 1/2 km. udenfor byen.
I 1966 blev en række landkommuner slået sammen til storkommunen Hashøj. Dalmose blev den nye kommunes "hovedstad", kommunecenter, med rådhus og administration.
I 1950 ophørte persontrafikken på Dalmose-Skælskørbanen. 23. maj 1971 blev persontrafikken mellem Slagelse og Næstved nedlagt. Godstrafikken blev opretholdt mellem Slagelse-Sandved indtil 1975.
Banens nedlæggelse var en knockout for Dalmoses blomstrende forretningsliv. Spørgsmålet er, om byen kan overleve.
Dalmose fødtes med jernbanen - døde den da banen blev nedlagt?

Sydenden af Dalmose station med det gamle udkørselsignal mod Sandved, nov. 1959. Til venstre ses sporet mod Skælskør (PT)

Beskrivelse af Dalmose en martsdag i 1998

Dalmose ligger i Sydvestsjælland, der er 11 km. til Skælskør, 20 km. til Korsør, 14 km. til Slagelse, 20 km. til Sorø og 26 km. til Næstved. Byen har altså en ideel beliggenhed, hvis man har arbejde i en af de nævnte købstæder. Den ligger i et ret fladt område med mange smågårde og husmandssteder.

Sydvestsjællands andels grovvareforenings bygninger, SAG, rejser sig over byens tage, ligesom kirkerne gør i omegnens landsbyer. Byen markerer, at den er anderledes - den er noget særligt.
Når man kommer fra Korsør-Skælskør siden ligger Hashøj kommunes Materielgård og Genbrugsstation på højre hånd, på den anden side af vejen knejser en ensom villa. Det næste hus inden selve byen er hovedbygningen til en gammel gård, som bliver kaldt "den gamle kro", da den er bygget på det sted, hvor kroen lå. Gården er beboet, men onde tunger siger, at den ikke har været holdt ved lige de sidste 50 år - når man går forbi, er man tilbøjelig til at tro det.
Inden Hovedgadens bebyggelse starter, går en vej ned til venstre, Blomstervænget, hvor der ligger en moderne el-installationsforretning, inden man kommer til et boligkvarter fra 1970´erne. Lidt længere fremme går Mosevej ned mod højre til et parcelhuskvarter fra 1960´erne.
Hovedgaden er bred, da det er amtsvejen fra henholdsvis Korsør-Skælskør mod Næstved-Sorø. Husene er typiske "stationsbyarkitektur" fra den første fjerdedel af århundredet. At de fleste senere er blevet renoverede og har fået store termoruder, har ikke fremmet det æstetiske indtryk. Hvor der førhen var butik i næsten hvert eneste hus, er der nu næsten ingen "rigtige" forretninger tilbage. Der er to benzintanke, to damefrisører, en filial af Skælskør bank, Haarslev Sparekasse, værksted for en el-installatør, som fra 1. maj også har forretning på Hovedgaden, en VVS mand, et auto- og pladeværksted, et auto-center, et TV og radioværksted, et smede- og maskinværksted, en kød en gros, Da Core - en større fabrik der fremstiller havemøbler. Yderst i den anden ende af Hovedgaden er en meget stor boligmonteringsforretning.
Alle husene på Stationsvej op mod jernbanestationen er bygget i erhvervsøjemed, men nu er der kun en lille boghandel, nærmest en kiosk, og en meget lille slagter tilbage. Den statelige stationsbygning blev for 5-6 år siden bygget om til lejligheder. Ved siden af ligger Busterminalen, hvorfra der kører busser til store dele af Vestsjælland. Overfor stationsbygningen ligger kroen, som stadig bruges til det formål, den blev bygget til i 1892.

Når man en grå vinterformiddag står på Stationsvej i dag, er det svært at forestille sig det liv, der må have været dengang, da der var en butik i hvert eneste hus. Nu virker det hele bare dødt. Da jeg lidt senere på rådhuset læser i en publikation fra Hashøj kommune, at "i Dalmose skal Hovedgaden forskønnes for at sikre nogle smukkere omgivelser", så kan man ikke andet end føle forståelse for disse visioner. En anden sætning i kommunens publikation falder i øjnene: "Trafiksanering af Stationsvej i Dalmose skal sænke farten". (2)

2. Hashøj Kommune - Visioner for 1993 - 2004

For enden af Stationsvej ligger alt det kommunale: Atkærcentret, Centralkøkkenet i Hashøj kommune for udbringning af mad til ældre, Dalmose Centralskole, fritidshus og børnehave. Dalmosehallen ligger lidt længere ude. Bagved hallen er endnu et nyere boligkvarter, "pipkvarteret" i folkemunde, Lærkevej, Ørnevej osv.
Når man fra Stationsvej drejer om ad Vemmeløsevej over jernbanesporene, ligger Hashøj kommunes Rådhus på venstre hånd, det blev færdigt i 1981. Det lidt triste indtryk af byen blev vendt i en positiv retning, da jeg trådte ind i forhallen, hvor der var en udstilling med billeder af en lokal vestsjællands kunstner. I de måneder, hvor jeg er kommet på rådhuset engang imellem, har der været skiftende udstillinger.
Fra Vemmeløsevej kan man dreje ned ad Industrivej til Hovedgaden. På Industrivej ligger flere mindre virksomheder. Fra Hovedgaden går en blind vej, Lodsvej, op mod stationen. Der ligger fire huse på højre side, de er i sin tid bygget til arbejderne ved banen. For enden af Lodsvej ligger SAG, hvis bygninger kan ses viden om. På venstre side ligger byens eneste dagligvarebutik, Dagli´Brugsen, hvor der også er postbutik og håndkøbsudsalg af apotekervarer. I sin tid lå banens remise på stedet, senere blev der opført en bygning med købmand i den ene ende og beværtning i den anden. Nu er Dagli´Brugsen den alt dominerende forretning i byen. Den er også begyndt at holde åbent om søndagen, og det er en god ide i en by, hvor mange af indbyggerne tilbringer deres fritidsliv men ikke deres arbejdsliv.

Dalmose er ikke verdens smukkeste by, men den må have indre værdier. Antoine de Saint - Exupery sagde: "On ne voit bien qu´avec le cæur. L´essentiel est invisible pour les yeux". (Kun med hjertet kan man se rigtigt. Det væsentlige er usynligt for øjet).

Stationsvej i Dalmose var kort efter banens åbning ikke andet end en jordvej, der blev til ét pløre, når det havde regnet.

Barn i Dalmose i 30´erne og 40´erne

Erna Nielsen er født i 1930 og vokset op i Dalmose som den ældste af tre søskende. Faren var selvstændig i et liberalt erhverv. Hun har tit fortalt om, hvor livlig en forretningsby Dalmose var, da hun var barn. Hun flyttede fra byen i 1944 og har i mange år været bosat i en af de nærliggende købstæder. Mens hendes forældre stadig levede, kom hun ofte på besøg i Dalmose sammen med mand og børn. Ligeledes har hendes to sønner ofte været på ferie hos bedsteforældrene .
Erna var straks interesseret, da jeg ringede og spurgte, om hun ville fortælle om sin barndomsby. Hun havde gransket hukommelsen og var velforberedt, da jeg kom

Erna fortæller livligt om de mange forretninger og mindre håndværksmestre, som dengang var i byen. Hun guider mig fra hus til hus og kan huske navne og udseende på indehaverne. Der var en butik eller håndværker i næsten alle huse på Hovedgaden og Stationsvej.

E: Ja, det var jo en lang by. Der var tre købmænd og to trikotageforretninger, det var nogle meget fine forretninger a la Korsbæk.
Int.: *Var de så fine?*
E: Ja, den ene af dem meget fin, Bursche hed de, de var meget fornemme, det var ikke bare sådan nogen. Da var Frode Nielsens mere jævne.
Int.: *Hvem handlede der så?*
E: Ja, vi gjorde ikke (med eftertryk). Det må være byens befolkning - landbefolkningen. Vi gjorde det ikke, vi tog jo til Slagelse. Jo, en enkelt gang var jeg oppe hos Frode Nielsen, men hvad jeg har købt, det kan jeg ikke huske.
Int.: *Følte I, at det var for fint?*
E: Jeg ved ikke, af hvad grund vi ikke gik derop. Jeg troede, at vi havde noget imod (lille pause). Ja, det tror jeg, vi følte os ikke tilpas i at komme derop.
Int.: *Jeg har ellers har indtrykket af, at jeres far var ret velbeslået!*
E: Ja, vi kørte jo til Slagelse og handlede, vi fik jo færdigkøbte kjoler, men jeg mener, at de også havde kjoler deroppe, det tror jeg, at de havde.
Int.: *Men det er ikke sikkert, at de har haft børnetøj?*
E: Nej, det er ikke sikkert, at de har haft det, det er ikke sikkert. Nej, jamen det havde Frode Nielsen da. (lille pause) Men skotøjshandleren der kom vi op, der købte vi sko oppe - hos Larsson - det gjorde vi altså.

Med lattermild stemme beretter Erna om de daglige eftermiddagsture til stationen for at hente avisen, der kom med tog fra Slagelse. Der skete altid noget i ventesalen, der var liv og glade dage. Foruden de mange avishentere var der altid en flok unge, ugifte mejerister fra mejeriet Trifolium. De boede på uopvarmede værelser, så de brugte ventesalen som varmestue efter fyraften. Der var en kiosk, som solgte kaffe og sodavand. De store skolepiger snakkede og pjattede med mejeristerne, mindes Erna.

Int.: *Der må jo også have været unge mennesker, som kom på kroen?*
E: Men der måtte vi jo ikke gå over, men der har der selvfølgelig også kommet nogen. Nej, det var jo ikke pæne folk, der gik over på kroen og sad derovre.
Int.: *Nå - det var ikke pænt?*

E: Nej, det var det ikke, vi måtte jo ikke komme på kroen.
Int.: *Da I blev i den alder, hvor man begynder at gå ud?*
E: Da måtte vi ikke komme på kroen. Jeg har aldrig været til bal på kroen, før jeg var 20 år, tror jeg. Vi måtte ikke gå på kroen, det måtte vi ikke (med eftertryk).
Int.: *Hvor skulle I så gå hen, når I skulle more jer?*
E: Forsamlingshusene.
Int.: *Jamen, var der et forsamlingshus?*
E: Der var jo ude i Høve og så i Flakkebjerg, hvor jeg tjente, ik´ os´, der gik jeg til bal. Jeg kom heller ikke på Flakkebjerg kro. Det var far og mor, de havde den indstilling altså, at vi måtte ikke gå på kro, og det lød man jo (latter).

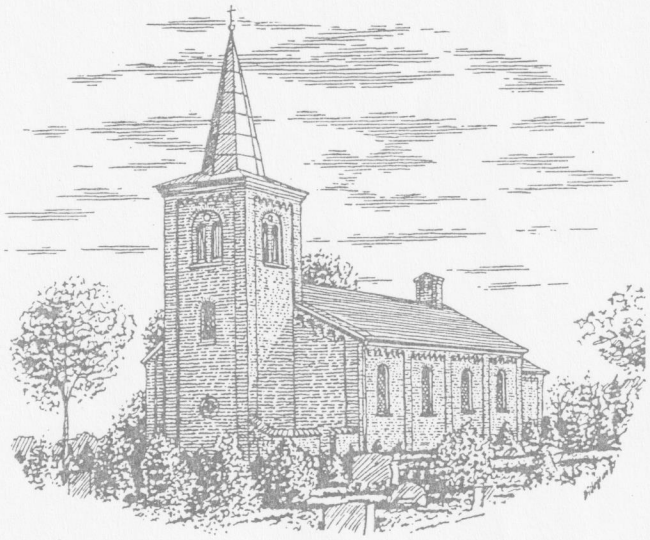
Ernas beretning fortæller helt klart om klassedeling og forskellige fraktioner i hendes barndoms by, der var en tydelig social differentiering af befolkningen. Byens top (elite) var stationsforstanderen, mejeribestyreren, dyrlægen og de "fineste" af de forretningsdrivende. Der var endnu ingen læge i byen.
Alle næringsdrivende var samlet i Borgerforeningen, som holdt deres møder og fester på kroen. Selvom "pæne" folk ikke kom der, er det tydeligt, at Erna gerne ville have været til bal på kroen. Engang blev hun uvenner med sin mor, fordi hun ville derop. Hun kom dog på kroen for at dyrke gymnastik, da den lille lokale idrætsforening havde træningslokale i kroens store sal.
Hendes familie hørte til valgmenigheden, som havde sin egen kirke ca. 2 1/2 km. fra byen. Kirken blev bygget i 1879-1880, altså før der var noget, der hed Dalmose stationsby. I forbindelse med kirken var der en friskole, hvor menigheden samledes til fester, foredrag o.l.. Overfor friskolen lå brugsforeningen. Endnu i dag er der kun nogle få huse på den bare mark rundt om kirken og kirkegården.
Ernas forældre kom kun sammen med folk fra valgmenigheden og friskolen, hvor Erna og hendes søskende gik i skole.

Int.: *Var der andre af dem, der hørte til byområdet i Dalmose, der kom i friskolen?*
E: Jamen, det var der. Det begyndte mejeribestyrens jo så, og så dyrlægens, for vi havde en dygtig lærerinde.
Int.: *Så kom I jo sammen med byens spidser!*
E: Ja, ja, ja, men jeg kan ikke huske, hvor meget de deltog i det derude. Der var også den ene af manufakturens, de havde kun en datter, hun kom også, og sadelmagerens de kom også.
Int.: *Hørte de også til valgmenigheden i kirken, eller kom de kun i skolen?*
E: Jeg ved i hvert fald, at mejeribestyrens er jo da begravet derude, ellers er der ikke nogen andre, det ved jeg ikke.
Int.: *Hvem hørte ellers til valgmenigheden?*
E. Det var gårdmændene derude.
Int.: *Også husmændene?*
E: Nogle af dem i hvert fald. Jo, der var nogle husmænd. Valgmenigheden dækkede ikke alene Høve, de kom fra et stort område.
Int.: *Så var der nogle af skolekammeraterne, der kom langvejs fra?*
E: Nej, for de har nok brugt deres egne skoler. Nej, dem jeg gik i skole sammen med, (lille pause) ja, der kunne komme fra Egeslevmagle. Men til præst, da kom de

langvejs fra, så boede de hos os, dem der gik til præst. For der var nogen, som kom fra den anden side af Slagelse, Hejninge og Landsgrav.
Int.: *Så overnattede de hos jer?*
E: Ja, hvis de ikke ligefrem gad køre hjem, så boede de hos os.

Det bliver lige antydet, at der også er et andet religiøst lag i byen: Missionshuset. Selvom Erna påstår, at forældrene kun kom sammen med folk fra valgmenigheden, så indrømmer hun, at moren havde visse kontakter til Indre Mission, for børnene blev indbudt til juletræsfester i missionshuset, det var vældig sjovt, siger hun, med godteposer og forskellige lege. De gik dog ikke i søndagsskole der, men det er vist ikke helt almindeligt, at man ligesom har et ben i hver lejr.

Skulle børnene i mellem-, real- eller gymnasieskole, var det nødvendigt at tage til Slagelse. Mange drenge spillede også fodbold i Slagelse, så turen gik frem og tilbage med toget flere gange om dagen.
Der var meget få unge mennesker, der arbejdede i Dalmose, de kom i lære i de nærliggende købstæder - mest i Slagelse. Fra et stort område omkring byen rejste unge mennesker med toget til Slagelse hver dag, så der var en livlig trafik på stationen hver morgen og aften.

Høve
valgmenighedskirke

De gode gamle dage

Mogens Sørensen er født i Dalmose under krigen og har boet i byen hele sit liv. I dag bor han med sin familie i den gamle bydel.
Som så mange andre unge fik han en læreplads i Slagelse og rejste hver dag med toget til arbejdet. Senere fik han en forretning i Dalmose, men måtte som så mange andre dreje nøglen om, da jernbanen blev nedlagt.
Mogens ved en utrolig masse om byen og deler gerne ud af sin viden. Af de beboere, jeg har talt med, er han den, som bedst husker hvilke næringsdrivende, der har været i de forskellige huse i byen. Han er en af de store bidragydere til kortet over forretninger og håndværkere ca. 1950 bag i mappen. Han har skrevet ned, hvad han gerne vil fortælle om, men har dog ikke behov for at se i sine papirer. Samtalen former sig nærmest som én lang monolog fra hans side. At han brænder for sin by, er der ingen tvivl om.

Mogens fortæller, at Dalmose hørte til Gimlinge sogn, og Gimlinge ejedes af godset Gyldenholm, som også ejede byens kirke. Dalmose lå i det aller yderste af sognet Herregårdsjorderne fra Lyngbygård, Gerdrup, Gyldenholm, Katrineholm og Holsteinborg mødtes nogenlunde omkring, hvor Dalmose ligger i dag. Nogle gange var deres jorder nærmest flettet ind i hinanden. Skellet mellem Lyngbygård, Gerdrup og Gyldenholm skulle have gået lige midt gennem det nuværende Dalmose. Det forklarer, hvorfor der er så mange husmandssteder omkring byen. Ved udskiftningen i slutningen af 1700-tallet blev der oprettet mange husmandssteder på de aller yderste herregårdsjorder, som gerne var den dårligste jord.

Det var Gimlinge, som var "hovedstad" i sognet, Dalmose var kun benævnt som Vemmeløse Mark. I de første årtier af dette århundrede kom der rigtig gang i byggeriet. Man byggede et elektricitetsværk omme på den anden side af banen, hvor SAG ligger i dag. Det kørte fra ca. år 1900 til 1920, derefter overgik det til SEAS.
Langs med banen opstod "Virkelyst Foderstofforretning", der var en forløber for SAG.
Samtidig etablerede storkøbmanden fra Slagelse, Åge Erslev, sig også i byen.
Fra det store mejeri Trifolium, som hovedsageligt fik mælken fra herregårdene, blev der dagligt sendt mælk til København med banen.
På Stationsvej var der et slagteriudsalg, fedevareforretning, fra slagteriet i Skælskør. De havde en trækvogn på to hjul, hvorpå de hver dag hentede friske varer på stationen fra slagteriet. Indehaveren blev kaldt "Fede Anna", og navnet henviste vist nok både til forretningens navn og damens volumen.

På første klasse

M: Jeg kan fortælle dig noget pudsigt om Dalmose station. Jeg har set de originale tegninger af det, der var en 1. klasse ventesal, og det var der ikke på nogen andre jernbanestationer i hele Vestsjælland. Jeg ved ikke , om der var det i Korsør og Slagelse.
Int.: *Var der virkelig så mange mennesker, der rejste på 1. klasse?*

M: Jamen, du skal regne med, at hvis du tæller op her i Vestsjælland, så var der et hav af herregårde.
Int.: *Nå ja, og de mængede sig ikke med folket!*
M: Nej, og jeg kan fortælle dig, at mod øst, der havde du Næsbyholm og herregården Bavelse, og de Neergård og alt det, og på det tidspunkt, da var der jo ikke nogen jernbane mellem Ringsted og Næstved, så de havde jo langt til en jernbanestation, de skulle enten til Ringsted eller til Næstved. Så var det finere at køre dem her til Dalmose, hvor man havde en 1. klasse ventesal, når de skulle ud og rejse… selv helt fra Borreby kørte herskabet hellere til Dalmose end til Skælskør på grund af ventesalen.

Biograf

Omkring 1950 kom Sorø Amts Rejsebio hver 3. uge og viste film i Dalmose Kros store sal. I 20´erne havde man en rigtig biograf, hvor der blev vist stumfilm. Den lå selvfølgelig på Stationsvej.

M: Jeg har fået fortalt, at det gik lidt livligt til i den biograf. Det var jo stumfilm, og det var en post, der satte film i og kørte det, og somme tider kørte han baglæns - han var jo ikke altid lige ædru. For at bøde lidt på det, så var der en, der skulle hjælpe ham, det var en dame, hun sad og spillede klaver, der skulle jo være lidt musik til.

Skytteforening

Man havde en skydeplads ude på marken, hvor jernbanen går mod Skælskør. Der mødtes byens prominente borgere i hele sommerhalvåret hver søndag formiddag fra kl. 10 til 12 (man havde jo alligevel ingen kirke). Alle byens knægte skulle også lære at skyde, husker Mogens. Man holdt Fugleskydning én gang om året ligesom i Skælskør, det var en festdag, hvor alle var iklædt søndagstøjet.
Ved siden af skydepladsen var der en kødfoderfabrik (benkogeri), hvor man fremstillede sæbe.

Søndagsskole

Søndagsskolen i Missionshuset er et af de sjove og glade barndomsminder.

M: Vi har jo haft en kirke her, den er jo revet ned for et par år siden. (Der er nu parkeringsplads på stedet).
Int.: *Var det ikke et missionshus?*
M: Jo, men vi kaldte det kirke. Jeg kan ikke huske, hvad det var for noget, det var sådan en særskilt menighed, der var ikke ret mange, til sidst var der kun 7-8, der var medlem af den der kirke.
Int.: *Jeg har hørt om, at det engang var ret stort?*

M: Ja, det var det vist nok. Der var selvstændig præst, han boede her omme på Tværvej. Jeg kan ikke forstå, hvordan præsten kunne leve af det, men han rejste rundt til nogle andre menigheder engang imellem.
Somme tider holdt præsten fra Gimlinge en eftermiddagsgudstjeneste her, han lånte kirken.
Vi gik også til søndagsskole der…jeg har et billede af hele holdet.
Om sommeren, det var sådan set skægt, da havde man jo ikke turistbusser eller sådan, så ham vognmanden dernede, han vaskede så bilerne, og så havde man pressenning op over. Så blev der omme fra kirken eller der omme fra, hvor der var søndagsskole, der hvor der også har været biograf, der blev bænkene så sat ind op på ladet af de der lastbiler, og så kørte vi til en eller anden strand et eller andet sted. Jeg kan huske, at vi engang var ved Kirke Stillinge Strand, og så har vi været nede ved Korsør eller Stigsnæs. Vi har også kørt hen ved Tystrup Bavelse Søerne og ud til Glænø.
Int.: *Det har jo været alle tiders!*
M: Så var der noget med, at vi skulle være hjemme til en bestemt tid, vi måtte ikke køre, når det blev mørkt. Så havde vi sådan en dag, hvor vi legede. Først var vi i søndagsskole, og lige efter søndagsskolen så startede det der.
Int.: *Alene at der var sådan nogle ture, det må have været nok til at få børn til at gå i søndagsskole?*
M: Ja, det var det.

Initiativ

M: Omkring 1950 da kom Madsorask så og etablerede sig ovre på den anden- - - først så lejede de sig ind oppe hos smeden, der var en gammel smed, der holdt op, så lejede de sig ind, der startede Madsorask, det var to soldaterkammerater, der startede der.
De lavede ventilationsskorstene og trækkanaler til svinehuse og kostalde og sådan noget, og det blev jo en kæmpefabrik på et tidspunkt.
Men så gik den nedenom og hjem nogle gange og sådan noget. Nu laver de lidt men ikke nær i den målestok. De havde vist fabrik nede på Lolland, og så havde de en stor afdeling i Sverige.
Jeg kan da huske engang, jeg var i Sverige og kom ind på en station for at købe en køreplan, så stod vi og snakkede lidt, og så spurgte han, hvor jeg kom fra. Ja, jeg var jo fra Danmark og kom fra en lille by, der hed Dalmose. Så stod han lidt - Dalmose - Dalmose - og så til sidst gik han hen og tog nogle bøger ud og slog op på nogle fragtbreve. Det var inde på stationskontoret - helt oppe i Jønkøbing. Lige pludselig siger han: "Ja, 16 jernbanevogne fra Dalmose med ventilationsskorstene - Madsorask i Dalmose", ja, så var vi i familie lige med det samme.

Julelotteri

Der har altid været folk med gå på mod og initiativ i Dalmose.

M: Efter kommunesammenlægningen var det li´som, at forretningerne var gået lidt i stå. Da havde vi nogle primos motorer bl.a. Rask fra Madsorask, og så var der en møbelhandler Brighs Sørensen, ham der startede boligmonteringsforretningen i 1966, og der var en blikkenslager, der hed Vindeballe. Da lavede vi så den ting - - - altså Slagelse, de havde jo julelotteri, og det havde vi ikke noget af. Da satte vi et farvefjernsyn som den største gevinst, og det var en meget større gevinst, end alle de andre havde. Det resulterede i, at året efter da havde Slagelse en bil på programmet (latter).
Folk de valfartede jo herud - det var omkring 68. De fik en eller anden kupon eller sådan noget, når de havde købt en spegepølse eller noget tøj i butikkerne. Vi havde to tøjforretninger herude dengang, og så havde vi en stor købmandsforretning, der så senere hen blev flyttet der over, hvor brugsen nu er. Der lå den gamle jernbaneremise ovre, så blev der lavet købmandsbutik i den ene ende og bodega i den anden.
Så lavede vi det der med det farvefjernsyn - jeg kan godt sige dig, det gav genlyd over hele Sjælland. Folk stod i kø for at få de der billetter… og hvad vi solgte, det var ikke småting.
Int.: *Så det kunne godt betale sig?*
M: Ja, det kunne det. Vi begyndte også at køre med veterantog til Slagelse for at få folk herud - det var gratis - så fik de gløgg og æbleskiver. Vi lavede så mange sjove ting.

Dalmose Hallen

Hele byen var på benene og gjorde et stykke arbejde, da man ville prøve at samle penge ind til en idrætshal.
Man lavede byfester, hvor hele Stationsvej blev spærret af. I 1974 blev der givet tilladelse til at køre med veterantog fra Slagelse til byfesten, så da kom der ekstra mange mennesker.
Hallen blev indviet i 1976.

Drøm og realitet

Mogens mener ikke, at busserne har erstattet togene godt nok, selvom man var blevet lovet, at der ville komme rigeligt med busforbindelser. I dag kan man ikke bo i Dalmose uden at have en bil - helst to, mener han. Hver morgen kører bilerne nærmest i kortege ud af byen - især mod Slagelse.
Han har en drøm - når banen åbner igen, så bliver alt godt. Der vil igen komme små butikker og arbejdspladser.

Hans egen familie handler helst lokalt i Dagli´Brugsen, hvor alle de tidligere småbutikker nærmest er samlet i én storbutik. Den kan sammenlignes med købstædernes butikscentre, som har medført butiksdød af småforretningerne i bymidten. Det er tidens tendens, så måske skal man ikke udelukkende fokusere på lukningen af banen, når man taler om butiksdøden i Dalmose.
Manglen på arbejdspladser i byen er måske heller ikke helt i overensstemmelse med realiteterne. Virksomhederne i industrikvarteret beskæftiger temmelig mange mennesker, selvom de ikke kommer fra Dalmose alle sammen. Vi er alle blevet mere mobile. De mange kommunale institutioner giver arbejdspladser - for ikke at tale om småhåndværkerne. Det eneste, som ikke er mere, det er de små forretninger, dem som skabte liv i gadebilledet, og det er da trist nok.

Generalforsamling i Dalmose Borger- Handels- & Håndværkerforening
Torsdag den 26. februar 1998

Generalforsamlingen foregik i kroens sal, som sikkert ser noget anderledes ud, end da Erna Nielsen gik til gymnastik samme sted for ca. 55 år siden. I dag er der sænket tremmeloft, rosa vægge og blomstrede gardiner. Den ene endevæg er pyntet med tre store vognhjul og kunstige blomster, sikkert for at understrege tilhørsforholdet til landet.
Der er 102 ud af ca. 400 husstande, som er medlemmer af foreningen, deraf var der kommet 50-60 mennesker. Det gode fremmøde skyldes sikkert, at borgmester Niels O. Pedersen var gæstetaler.
Man startede med spisning, hvor menuen stod på gule ærter eller svinekotelet. Det var tydeligt, at alle kendte hinanden, for snakken gik livligt allerede under spisningen.
Der var ingen manufakturhandler eller skræddermester, som følte sig finere end de andre borgere, som det var tilfældet for 50 år siden - eller var det måske bare deres medborgere, der følte, at de var finere og derfor viste dem ekstra respekt?
Selve generalforsamlingen indledtes med formandens beretning, hvor det blev understreget, hvilke aktiviteter der havde været i årets løb. Det drejede sig mest om arrangementer for børn: Juletræsfest, fastelavnsfest og Sct. Hansfest.
Der havde været udsendt spørgeskemaer til byens borgere, hvor de kunne udtrykke, hvad de var tilfredse eller utilfredse med i byen. Det man ønskede var: grønne områder, flere naturstier og legepladser. Man var utilfreds med tung trafik med for høj fart og parkering af lastbiler i villakvartererne. Det var tydeligt, at mange betragter Dalmose som et sted, hvor man tilbringer fritiden - ikke som et arbejdsområde. Generelt var beboerne dog tilfredse med deres by. *Et godt sted at bo.*
Både formandens beretning og regnskabet blev vedtaget. Valg af nye bestyrelsesmedlemmer foregik stille og roligt.

Borgmesteren startede sin tale med at sige: "Vanen tro skulle jeg sige et eller andet fjollet". Hans tale var sjov og bramfri, det var tydeligt, at han var vellidt, folk kunne lide ham. At han kunne få mennesker i en lille by på landet til at synge med på: "Sådan er kapitalismen", det er vel ganske godt klaret. Måske skyldes det, han han selv har en god sangstemme.

Medlemmerne gik hjem med følelsen af at være beriget med endnu en indholdsrig aften sammen med mennesker, de satte pris på. Tre af medlemmerne havde ved lodtrækning fået en ekstra gevinst i form af et gavekort til en af byens næringsdrivende.

For øvrigt fylder foreningen 80 år i efteråret 1998.

Dalmose
Borger- Handels-
&
Håndværker-
forening

Foreningsarbejde

Danmark er et foreningsland, og som enhver dansk by med respekt for sig selv har Dalmose masser af foreninger - i forhold til byens størrelse virker foreningsantallet ganske overvældende. Det nyeste skud på stammen er en afdeling af Dansk Røde Kors.

Der er i høj grad aktiviteter for børn og unge. Udover spejdere og FDF er det især idrætsforeningen IF 62 der tiltrækker mange. Hvor Borgerforeningen holder til på kroen, er Dalmosehallen naturligvis samlingspunkt for idrætten.

Slutningen af vinteren er generalforsamlingernes tid. IF 62 holdt sin generalforsamling 3. marts i Dalmosehallen. Trods en lille tilbagegang har foreningen stadig 742 medlemmer, men ifølge Sjællands Tidende: Formanden efterlyser opbakning, også fra forældreside, og tilføjede, at for få vil tage ansvaret. Mange har en laden stå til holdning og blander sig ikke i noget.
Der er dog familier, hvor man altid har "blandet sig" og deltaget i mange slags frivilligt arbejde. Det er dog ofte de samme mennesker, som arbejder i de forskellige foreninger. Det er ikke ualmindeligt, at man er med i bestyrelsen for flere foreninger samt i IF 62s underafdelinger. Folk gør det af interesse og lyst, men de understreger, at forældrene går glip af en masse både spændende og sjove oplevelser, når de ikke interesserer sig mere for, hvad børnene laver i hallen og på sportspladsen.

IF 62 og Støtteforeningen

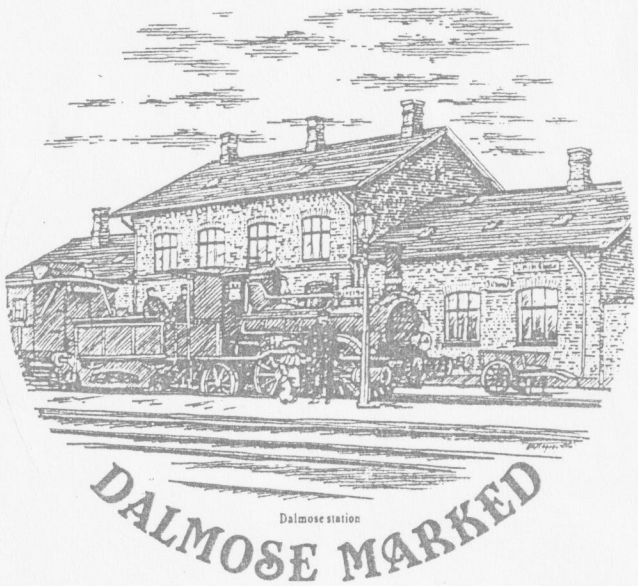
IF 62 er sammenlagt af en del små idrætsforeninger i lokalområdet. Der er fem afdelinger: Gymnastik, badminton, fodbold, håndbold og folkedans.
Støtteforeningens formål er at skaffe penge til børne- og ungdomsarbejdet. Det foregår på mange måder: Salg af julekalendere, julediskotek i Dalmosehallen, og Støtteforeningen er med i bankoudvalget, som holder bankospil ca. hver 14. dag i hallen, hvor der hver gang kommer 300-400 mennesker. Det er frivillige, der gør et stort stykke arbejde med at sælge spilleplader, være opråbere og uddele gevinsterne.

Dalmose Marked

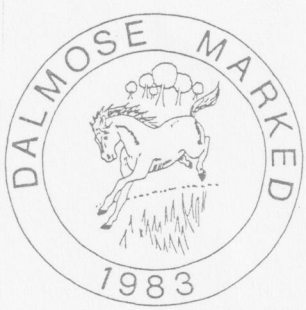
Det største arrangement, som Støtteforeningen står for, er det årlige Dalmose Marked. Næppe er det overstået, før man begynder at tænke på næste år.
I år fandt det sted fra fredag den 22. maj til og med søndag den 24. maj. Der var ca. 100 kræmmere, foruden Tivoliland og underholdning, i år kom sangduroen Lis og Per, de var et tillæbsstykke, der tiltrak mange mennesker. Der bliver altid arrangeret konkurrencer, opvisninger, fællesspisning og diskotek. Folk kommer fra hele Vestsjælland til markedet, som sidste år gav et overskud på 90,000 kr.

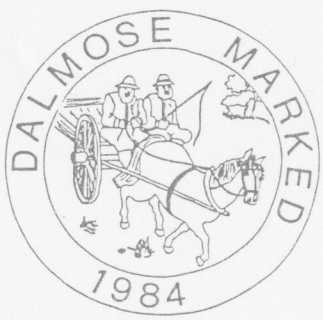
Sjællands Tidende mandag den 25. maj 1998:
Tælleapparater ved indgangen fandtes der ingen af. Besøgstallet må derfor blive et forsigtigt gæt, og det lyder på mindst 5.ooo gæster, snarere lidt flere, selvom regnen på sidstedagen var så uforskammet at øse ned i ny og næ.
Lange rækker af biler søgte mod græsengen ved Vemmeløsevej. Her skulle der slippes en tikrone i parkeringsafgift, og mønternes klirren lod ingen i tvivl om, at Dalmose Marked igen blev både en penge- og en publikumsmagnet.
I tre forrygende dage holdt arrangørerne fra Støtteforeningen for IF62 dampen oppe. De havde det akkurat lige som landmændene: Kiggede op mod skyerne og bad om godt vejr.
Bønnen blev stort set hørt, for fredag og lørdag skinnede solen ned over pladsen. Det var kun søndag, bygerne havde det med at blande sig.

Der er hvert år brug for mange frivillige, ulønnede arbejdstimer, men det er heldigvis ikke svært at skaffe hjælpere.
I en del år i 80´erne fremstillede man både markedsmønter og markedsplatter, som blev et samlerobjekt for mange.

Julediskotek

Julediskoteket, som Støtteforeningen holder 2. juledag, giver også et pænt overskud. Sidste år kom der 600 unge mennesker fra hele lokalområdet. Til dette arrangement er det også nødvendigt med mange frivillige hjælpere for at få det afviklet "stille og roligt", der er sjældent andet end den larm, som musikken frembringer.
Det er ikke noget stort problem at holde styr på de unge mennesker, når de får for meget at drikke. Hvis det går galt, er der altid nogen, som ved, hvor vedkommende bor, og man sørger for at få kørt ham hjem. Forældrene er for det meste mere trygge, når deres børn går på diskotek i Dalmose end f.eks. i Slagelse.
Storbyens farer er dog også nået til Dalmose. En ung mand har fortalt, at man godt kan købe stoffer i byen - han vidste, hvor man kunne få fat i det, men han har naturligvis ikke selv købt noget.
Der er andre muligheder for at feste for unge mennesker i byen. På Dalmose Centralskole har Ungdomsklubben til huse, hvor der holdes diskotek flere gange om året. Til hverdag er der både undervisning og klub.

Frivilligt arbejde

Uden de mange frivillige hjælpere var Danmark aldrig blevet det foreningsland, det er. Inden beundringen for den slags mennesker antager for store højder, bør man huske på, at de ikke kun gør det for at hjælpe børn og unge. Hvis de ikke følte, at de selv "fik noget igen", så holdt de hurtigt op. De har alle deres venner og omgangskreds i foreningsarbejdet - det er blevet en livsstil, som ofte går igen til næste generation. Man tager helt naturligt sine børn med, når man træner fodbold eller håndbold, og de er med, når holdene skal spille kamp, også før de selv er store nok til at deltage. Det bliver nærmest en selvfølgelighed, at de efterhånden deltager i det praktiske arbejde. Hvis far og mor er engageret i Dalmose Marked eller bankospillene i hallen, så bliver børnene nærmesr "tvunget" til at være med, hvis de gerne vil se forældrene - bare engang imellem. På den måde får de selv kammerater indenfor kredsen, og det hele fortsætter.

DALMOSEHALLEN
Stationsvej - 4261 Dalmose
Tlf. 53 58 84 00

Bankospil i Dalmose Hallen
lørdag den 14. marts kl. 14 - 17

Spillet starter kl. 14, men allerede en time før er der ankommet to store, gratis busser fra omegnen, og det meste af parkeringspladsen er besat. Hallen er næsten fuld. Folk snakker, drikker kaffe, og mange fordriver tiden med at spille kort. Spillepladerne udvælges med omhu og bliver lagt på bordet i et tilsyneladende bestemt system. Plastikbrikker og speedmarkere til éngangspladerne har også deres bestemte plads. Udover selve bankospillet er der mange ekstra spil - alt koster naturligvis. Mange har købt plader og ekstraspil for op mod 100 kr.. De fleste af de mellem 300 og 400 deltagere er over 60 år, mange er meget ældre - 2/3 er kvinder.

Præcis til tiden bliver der budt velkommen. Spillets regler og gevinster bliver hurtigt gennemgået, det er underforstået, at dem kender alle i forvejen. Al snak forstummer, da spillet begynder, man koncentrerer sig kun om tal og brikker. Det går hurtigt. Man skal holde tungen lige i munden, hvis man skal holde styr på 5-6 plader. Skuffelsen er stor, når en anden råber BANKO, når man selv mangler én sølle brik.
Efter 40 spil er der pause med kø to steder: ved toiletterne og ved bordet, hvor der sælges kaffe og kager. Der sælges mange stykker lagkage. 20 minutter efter fortsætter spillet til kl. 17.
Gevinsterne er slagtervarer, kaffe, smør og kasser med øl. Så vidt jeg kan bedømme, har vinderne næsten alle sammen købt plader og andre spil for mere end gevinsternes værdi.

Hvad er det, som gør, at folk synes, bankospil er så fascinerende?
En ca. 70-årig bankoveteran fortæller, at hun går til bankospil én gang om ugen. Hun glæder sig hver gang til at komme hjemmefra. De er fire mennesker, som mødes hver gang ved samme bord. De hygger sig med kaffe og kortspil, inden spillet går i gang. Selve spillet er spændende, synes hun, og hun kender mange, som går til bankospil både to og tre gange om ugen.

Bankospillene opfylder to formål: at "slå tiden ihjel" for en del af den ældre befolkning og at skaffe penge til de lokale klubber - det gavner især ungdomsarbejdet i idrætsforeningerne.

Atkærcentret

Bankospil er ikke det eneste, som ældre mennesker i Dalmose kan fordrive tiden med. På Atkærcentret sker der en masse, som man også kan deltage i, selvom man ikke bor der. Det er et dagcenter for alle kommunens ældre. Der er åbent på alle hverdage, og der er mulighed for transport til centret.
Der holdes studiekredsmøder, hvor der er mange interessante foredrag, og Brugerrådet arrangerer fester og udflugter. Man har startet et edb-hold, hvor friske og nysgerrige ældre har fundet ud af, at computere ikke kun er for deres børnebørn. Den mystiske kasse vinder ved nærmere bekendtskab, siger kursisterne, som gerne vil følge med udviklingen og kunne snakke med om de samme ting som den yngre generation.
Der arrangeres også bankospil på Atkærcentret, men de er mindre end dem i hallen, og de foregår i en hyggeligere atmosfære, synes brugerne.

Tilflyttere

Unge mennesker har gennem hele Dalmoses historie måttet tage udenbys for at få en uddannelse, da der kun er få lærepladser i byen. Nogle flytter tilbage, når de selv stifter familie. Foruden at komme tilbage til de hjemlige omgivelser trækker det også, at kommunen har ledige, billige grunde - ca. 30-40.000 kr.- og der er pasningsgaranti til børnene. Dette frister naturligvis også folk, der ikke før har haft tilknytning til Dalmose. Siden 1960´erne er der bygget tre nye parcelhuskvarterer, så byen er vokset betydeligt både i omfang og indbyggermæssigt, der er ikke mere kun tale om trekantsområdet Hovedgaden-Stationsvej-Nyvej.
Det er ikke svært for tilflytterne at falde til - hvis de selv vil. Det nemmeste er at melde sig ind i en af de mange foreninger.

De nye dalmoseborgere beretter om, da de fortalte venner og bekendte, at de var blevet fristet af de billige huspriser og flyttede til Dalmose, da var udbruddet ofte: "Jamen, det er jo verdens ende!" Alle tilflyttere siger dog samstemmende, at de er glade for at bo der, så efterhånden vil byens dårlige image sandsynligvis blive vendt i positiv retning.

Sammen med sin mand flyttede Hanne Jensen for 20 år siden til Dalmose, da han fik arbrjde i byen. De kom fra en gammel landsby i nærheden, og hun havde ellers en drøm om at flytte til Slagelse engang, men "ville da godt emigrere til Dalmose for nogle år". Inden de flyttede til byen, kom de der meget sjældent, men blev som så mange andre glade for at bo der og blev hængende.

> Int.: *Hvordan blev I modtaget?*
> H: Fint, fint. Lige meget hvilken forretning, så var de venlige og søde… så snart vi kom herop og handle og sådan noget, så sagde vi, hvor er det dog en rar by at handle i. Og vi befandt os godt og snakkede med folk - det er en meget venlig by

Selvom der ikke er så mange forretninger som førhen, så mener Hanne, at man stadig kan købe, hvad man har brug for. Når hun er i Slagelse, tænker hun altid, at hun da lige så godt kunne købe sine ting derhjemme.
Som så mange andre borgere har hun en stor viden om de forskellige næringsdrivende, der har været i byen.

Hærværk

Hærværk og ødelæggelsestrang findes i Dalmose som andre steder.

> H: Så blev der lavet busterminalen for enden af den gamle station. Der blev lavet venterum, og det var jo rigtigt fint med elektrisk varme og lys - dejligt, dejligt. Og så sagde kommuneingeniøren, om det ikke var noget for mig at gøre rent der. Først spurgte jeg, om der var wc. Nej, det var der ikke… der skulle bare fejes engang og så vaskes gulv en gang om ugen…

Det gik meget fint de første 3-4 måneder. Så blev der tegnet et lille hjerte på væggen, så kom der mere graffiti. Så blev der smidt bananskræller op over det her varme. Så begyndte de at splitte det elektriske ad og gik ind i måleren… Så blev der sat en ny plade på. Så begyndte de at tisse derinde over bænkene. Det blev værre og værre, det var komplet umuligt. Der kunne være en enkelt dag, hvor der ikke var noget, men… da holdt jeg op.
Så blev det lavet åbent - strømmen blev taget fra, og de fik ingen varme mere. Jeg sagde også til ungerne, at det jo var synd, at de ødelagde det.
Nu er det revet ned.

Forskellige slags borgere

Om Stationsvejens beboere.

H: Der er jo flere ældre, der er væk, og så er der kommet nogle unge til indenfor de senere år.
Int.: *Der flytter altså unge mennesker her til byen?*
H: Det gør der da i høj grad.
Int.: *Ja, for byen ser jo lidt nedslidt ud, når man kommer udefra!*
H: Ja, det griner de også lidt af, når jeg siger, at jeg bor i Dalmose. I *Dalmose*, siger de så. Jeg siger så, at det er skam en god by.
Så har vi jo også en "Koldrøvscafé"!
Int.: *Hvad kalder du det?*
H: En "Koldrøvscafé", det er anlægget, der sidder de jo gerne om sommeren. (latter)
Int.: *Har I også en "Varmrøvscafé"?*
H: Ja, det er henne på kroen. Det er, hvis det er koldt, og det er først på måneden, så de har penge, så går de hen på kroen. Sidst på måneden da sidder de på bænken.
Int.: *Jamen, har I virkelig sådan nogen, som sidder og drikker bajere ligesom i de større byer?*
H: Ja, ja, der er 3-4 faste, selvom der er et par af dem, der er skredet, så er der kommet et par andre.
Den ene er på alder med min søn, han er kommet og leget med ham. Jeg synes, at det er så sørgeligt at se, at han kommer der.
Int.: *Det er jo blevet en livsstil for nogle!*
H: De har jo bopæl alle sammen, de kunne jo gå rundt hos hinanden.
Int.: *De er altså ikke hjemløse?*
H: Nej, det er de ikke.

Bortset fra de få uheldige elementer mener Hanne, at det er mere væsentligt, at byen er fuld af rare mennesker, end at man havde nogle turiststtraktioner- hvad man jo som bekendt ikke har. Man kan ikke bruge gravhøjene til noget.
Familien har altid kommet sammen med mange slags mennesker. Hun har altid sat pris på, at de var forskellige, deres bekendtskabskreds. Det er altid sjovere at være sammen med folk, der er anderledes end én selv. Det er interessant at høre om, hvad andre laver, synes Hanne.

Hun mener ikke, at der er en social lagdeling i Dalmose i dag. I den landsby , hvor hun boede før, var der store klasseskel. Dalmose er nok anderledes, fordi der ingen bønder er!

Selvstændig håndværksmester i Dalmose i 1998

Man kommer ikke sovende til en succesfuld håndværkervirksomhed i Dalmose i dag. Hvis nogen nævner ordet "soveby", er det bestemt ikke Jesper Madsen, der sover. Den travle mand havde lige en time ledig, da jeg ringede for at aftale tid til en samtale.
Efter Dalmoseforhold har han en større virksomhed. Han er ca. 40 år og kommer fra en mindre landsby i Hashøj Kommune. Hans kone er derimod opvokset i byen, og de har to teenage børn.
Jesper er smilende og venlig og virker som en mand, der er tilfreds med sin tilværelse.

Som så mange andre unge fra landkommunerne kom han i lære i en af købstæderne, og han arbejdede som svend forskellige steder, inden han nedsatte sig som mester i Dalmose.
I årenes løb er hans firma vokset til et større foretagende, der beskæftiger over 10 mand foruden ham selv og hans kone, der sidder på kontoret og passer regnskaberne.
Det undrede mig, at der i en lille by som Dalmose var arbejde til sådan et forholdsvist stort firma.

> J: Det er ikke nybyggeri, vi lever af, det er servicearbejde primært, og det er service med tilbygning og ombygning.
> Int.: *Det må være i en meget stor radius, da ikke kun her i Dalmose?*
> J: Det er det også, men det er primært i Hashøj Kommune og Fuglebjerg Kommune og Skælskør Kommune og mere og mere Slagelse Kommune. Vi kører stort set rundt på hele Vestsjælland. I forhold til mine forgængere kører jeg nok længere omkring, end de gjorde dengang.
> Dalmose er jo heller ikke nogen stor by - her bor nok ikke 1000 indbyggere.

Der er ingen tvivl om, at Jespers firma har succes, men det er også tydeligt, at han kun vil tegne et positivt billede. Han vil gøre alt, hvad han kan, for at der ikke bliver skrevet noget negativt hverken om hans firma eller by.
Han fortæller, at der er mange arbejdspladser i byen, et enkelt firma beskæftiger ca. 200 mand, men de fleste stillinger er besat med folk udefra. Han har selv kun én svend fra Dalmose, resten kommer fra hele Vestsjælland. Modsat har de fleste indbyggere i byen arbejde i de nærliggende købstæder.

Man bakker de lokale op

Jesper mener, at selvom folk arbejder andre steder, så køber de deres dagligvarer lokalt i Dagli´Brugsen. De mange småbutikker, som førhen var i byen, er på en måde samlet i denne ene store forretning, hvor han mener, at omsætningen er stigende. Både som privatperson og gennem sit firma handler han selv lokalt, for de støtter ham.

> J: Generelt på kryds og tværs prøver vi at bakke godt op om hinanden - også de andre håndværksgrupper… Vi prøver så vidt muligt. Selvfølgelig skeler vi også til kroner og ører, men man skal heller ikke gøre det kun for pengenes skyld, altså.

Int.: *Det er kendetegnet, at her er en masse håndværkere, men der er ikke så mange butikker tilbage. Her er ligeså mange håndværksmestre som før, er det mest familiefirmaer?*
J: Jo, og små firmaer…Der er mange små firmaer, det må vi indrømme.

I de fleste håndværksfirmaer er konerne regnskabsførere, siger Jesper, men det er sjældent, at børnene er med i virksomheden. Selvom der er mange håndværksmestre, skaber de ikke liv i gadebilledet, som de små butikker gjorde førhen. Ude på gaden kan man ikke se, når en svend er inde hos fru Jensen for at reparerer et eller andet.
Jesper glæder sig over veterantoget til Skælskør om sommeren, men tror ikke på, at den rigtige bane nogensinde genåbnes. Foreningen Dalmose-Skælskør banen har siden 1980 kørt med sine veterantog mellem Dalmose og Skælskør, og ved særlige lejligheder har man også kørt på "hovedbanen".
Ifølge Jesper er Dalmose dækket godt ind rent transportmæssigt, der er busforbindelser til alle købstæderne i Vestsjælland. De fleste andre beboere har klaget over busdriften, at busserne ikke kører tit nok. Forskellen i opfattelse stammer helt klart fra, om man har behov for transport til og fra arbejde eller ej.

Et godt sted at bo

Jesper mener helt bestemt, at byen har en fremtid, men den kan gøres mere aktiv, end den er nu. Der er et godt sammenhold blandt beboerne.
Som nygifte boede Jesper og hans kone i Sludstrup.

J: Jeg var meget negativ i sin tid, da vi skulle flytte fra Sludstrup. Jeg havde arbejde i Slagelse, og min kone fik job i Dalmose. Men det var igen - to biler, hvad gør man. Det var så heldigt, husene var jo næsten, nej ikke halv pris, men meget billigere end i Slagelse. Jamen så OK, vi flyttede til Dalmose. Jeg har så sandeligt ikke fortrudt, men jeg indrømmer, jeg var udpræget landmenneske, sådan helt ud på landet, sådan en lille flække med 30 huse ik´, men jeg ville hellere til Dalmose end helt op til Slagelse, når man nu kom helt ude fra landet.
Int.: *Det er det, der går igen hele tiden, folk siger: "Her er rart at bo".*
J: Det synes jeg også. Vores børn er glade for det, og vi må sige, at selvom det er en lille by med de der små 1000 indbyggere, her er jo alle faciliteter, du har brug for. Tandlæge, børnehave, fritidshjem og vuggestue, alle de der ting. Og når vi bliver gamle, kan vi komme om på Atkærcentret ik´, så jeg kan ikke se, at vi mangler noget som helst.

I dag kunne Jesper ikke tænke sig at flytte fra byen, men de vil måske have et mindre hus, når børnene flytter hjemmefra.
Han kan ikke se, at der er sociale klasseskel i byen i vore dage, Jesper og hans kone kommer f.eks. mere sammen med arbejdstagere end med arbejdsgivere.
Selvom den dygtige håndværksmester helst vil se tingene i et positivt lys, så går hans opfattelse igen hos de fleste af de beboere, som jeg har talt med. Dalmose er et godt sted at bo.

Skal De holde fest
- så prøv os næste gang
Store selskaber op til 120 personer
Vi leverer også mad ud af huset.

Dalmose Kro
V/Vera og Frode Rasmussen
Stationsvej 31 - 4261 Dalmose
Tlf. 58 18 80 08
- Stedet hvor man spiser godt!

Haarslev Sparekasse
Hovedgaden 24 · 4261 Dalmose · Tlf. 58 18 87 20

Dalmose Hallens Cafeteria
tilbyder
Lokaler til kurser & konferencer.
Ved arrangementer i hallen kan vi tilbyde
alt inden for grillmad
- også ud af huset.
DALMOSE HALLEN
Tlf. 58 18 84 00 ell. 58 18 84 88
Altid et let & hurtigt måltid

SKÆLSKØR BANK
- for Dem der kan se forskel
DALMOSE FILIAL - TELF. 53 58 80 70
Mandag, tirsdag, onsdag & fredag: 9.30 - 16.00 - Torsdag: 9.30 - 18.00

SYDVESTSJÆLLANDS ANDELS GROVVAREFORENING
a.m.b.a.
Lodsvej 10 · Dalmose
Telefon 58 18 81 88.....en naturlig forbindelse

Centralkøkkenet i Dalmose
God, lækker og rigelig mad
til overkommelige priser
Leveres til fester og receptioner og -
ja kort sagt til alle formål
Tove Petersen - Stationsvej 45
53 58 88 81

Slagter E. Olsen
Stationsvej 29
4261 Dalmose
Telefon 53 58 80 07

Dalmose Boghandel
Poul Hofgaard Møller
Stationsvej 7 - 4261 Dalmose
53 58 80 66

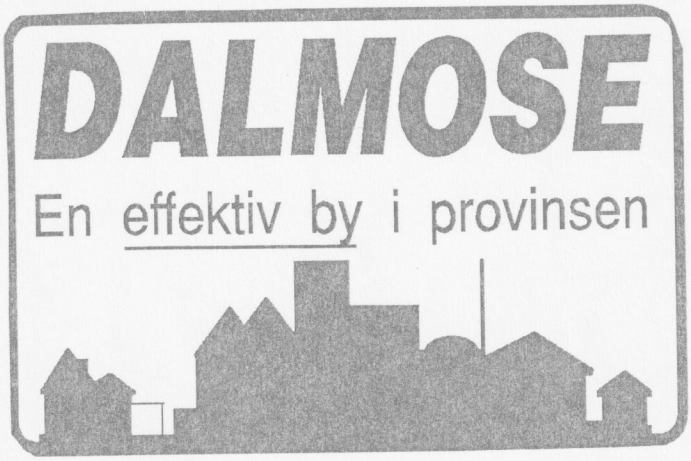
DALMOSE
VOGNMANDSFORRETNING ApS
Lundsgårdsvej 5 · 4261 Dalmose · Tlf. 58 18 81 15
Biltlf. 30 54 49 41 · Fax: 58 18 85 98

Åbent
alle ugens dage
fra 8-18
Dagli' Brugsen
58 18 80 17

Salon Monique
53 58 86 70
SEBASTIAN
Hovedgaden 65 - Dalmose

Møbler - tæpper
Dalmose
Boligmontering
Udstilling i 75 vinduer
53 58 82 20

KLIP KRØL
Kirsten Jensen
Hovedgaden 24
Tlf. 53 58 81 48
Silver Solarium ♂♀

Ovenstående tegning er fra Dalmose Borger- Handels- & Håndværkerforenings blad nr. 1, februar 1998. På en udeforstående virker det først som en vittighed, men efter at have lært byen og nogen af dens borgere bedre at kende, vil man efterhånden godt skrive under på udsagnet.
Dalmose en effektiv by? Den er effektiv på en anden måde i dag, end da den blev bygget som stationsby.
Den første generation af borgere arbejdede enten ved banen eller i en af de store virksomheder, som opstod omkring denne. Hurtigt kom der handlende og håndværkere, hvis huse endnu står i bymidten. Allerede 1. generation af borgere sendte deres børn til Slagelse for at komme i lære eller få en højere skolegang. Nogle kom tilbage, men de fleste kun for at besøge forældrene.
Befolkningstallet holdt sig nogenlunde konstant fra 30´erne, til man begyndte at udvide byen med parcelhuskvarterer i slutningen af 60´erne. Dette medførte en kraftig stigning i befolkningstallet, men paradoksalt nok er det i disse EDB tider lige så svært at få det nøjagtige indbyggertal, som det var i 1901, hvor byen stod under Vemmeløse i folketællingen. Rådhuset kan oplyse hele kommunens indbyggertal eller hvor mange indbyggere, der hører under Dalmose skoles distrikt, men den enkelte by eller landsbys indbyggertal kan ikke udskrives fra EDB systemet. Borgerforeningen regner med ca. 400 husstande, og de fleste regner med ca. 1000 indbyggere.
De tilflyttere, som jeg talte med, sagde alle, at de havde været betænkelige, inden de flyttede til byen. "Det er jo verdens ende", eller "jeg emigrerede til Dalmose" er sætninger, jeg har stødt på. Man er stadig tilflytter, selvom det er over 20 år siden, man kom. Alle sagde derefter, at de aldrig havde fortrudt, at de blev Dalmoseborgere.
Byen er på en måde en afspejling af det store samfund - på godt og ondt. Man har alle Velfærdsstatens goder, fra 1. august 1996 har kommunen oven i købet indført pasningsgaranti for børn fra 1/2 år. Husene er billige, mange har udsigt over markerne. De fleste har arbejde i en af de nærliggende købstæder, og det kræver faktisk en bil - somme tider to, hvis mand og kone arbejder i hver sin by. I fritiden tilbydes et blomstrende foreningsliv både for børn og voksne.
Man skal dog ikke lukke øjnene for de uheldige sider. Hvis man ønsker det, er der mulighed for at købe stoffer i byen. Som andre steder bliver der begået hærværk, og man har også sin faste stok af øldrikkende bænkevarmere.

Konklusion nr. 1: Da jeg havde gået en tur på Hovedgaden en grå vinterformiddag, var jeg villig til at sige, at denne by er ved at dø hen.

Viking
låseservice

Oplukning · Omkodning ·
Reparation ·
Montering af nye låse
Låsesystemer · Dørpumper ·
Pengeskabe · Nøgler · Gitre

Døgnvagt

Blomstervænget 1
4261 Dalmose
Tlf. 58 18 41 41 · Mobil 40 51 20 10

DALMOSE EL-SERVICE

v/Tommy Sejr Møller
Hovedgaden 32-34
4261 Dalmose
Tlf. 58 18 80 16

Åbningstider:
Man.-fre. kl. 8.00-17.00
Lør. kl. 9.00-12.00

ALT I EL-INSTALLATIONER

VVS INSTALLATØR
VARME VAND SANITET
NATURGAS INSTALLATØR
AUT. GAS- OG VANDMESTER

Tilbud uden forbindende

SOLSIKKER ENERGI

Tlf. 53 58 82 80
DALMOSE BLIKKENSLAGERFORRETNING
v/ Henning Sørensen - Aut. Gas- og Vandmester
Ørnevej 70 - 4261 Dalmose

Dalmose Køreskole

v/Bent Nielsen
Vemmeløsevej 35
4261 Dalmose
Tlf: 53 58 87 45
Mobil: 40 87 87 45

MALERMESTER
Carl Ove Christensen
Rosenvænget 8
4261 Dalmose

Tlf: 53 58 82 33
Mobil: 30 53 69 53

Tømrer- & snedkerarbejde

Nyt og reparationer
VINDUER - DØRE - SKABE & TRAPPER

Værksted: Industrivej

Tømrer- og snedkermester
Thomas Baun Christensen
Liljevænget 6 - Dalmose

Tlf. 53 58 84 26

DALMOSE SMEDE- & MASKINVÆRKSTED

Centralvarme - Oliefyr
Smedearbejde
Naturgas

OR FYRTEST

Tlf. 53 58 80 14
Bil 30 54 23 14

VVS GARANTI

Aut. vvs-installatør
v/Lars Hansen
Hovedgaden 37 - 4261 Dalmose

Dalmose Vinduesfabrik A/S

Industrivej 2 - 4261 Dalmose
Tlf. 5358 8482 - Fax 5358 8472

AutoMester

DALMOSE AUTO & PLADEVÆRKSTED
Søren Nielsen
Hovedgaden 7 – 4261 Dalmose – Tlf. 53 58 81 53

DK
Kør dansk

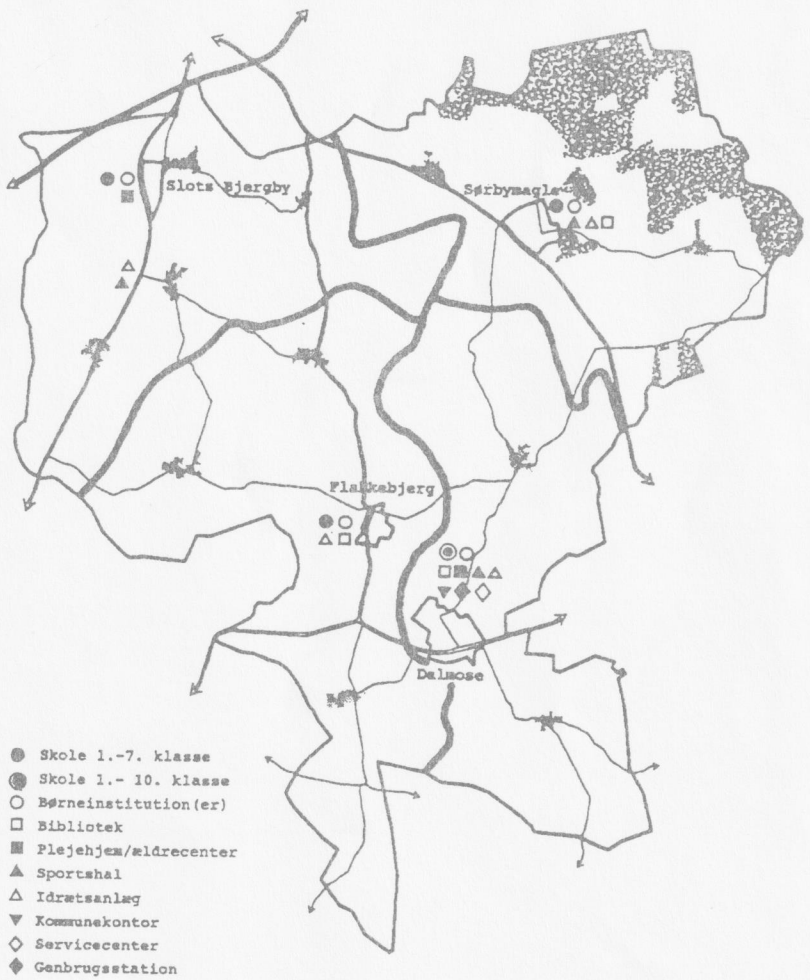
Hovedgaden 69
4261 Dalmose
Tlf. 53 58 86 15
v/Cita og Erik Larsen

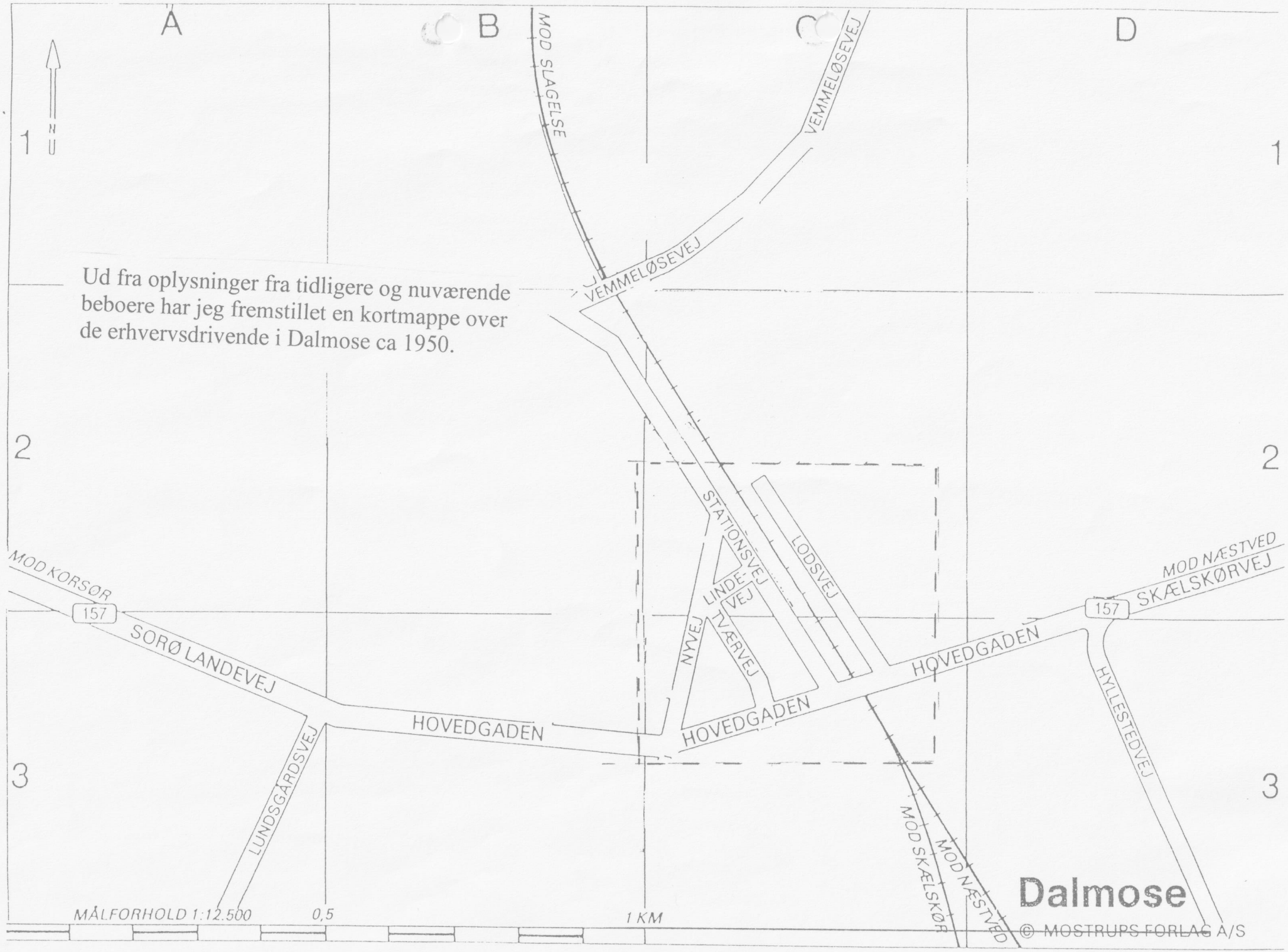
B.E. Auto
Hovedgaden 39
4261 Dalmose
Telefon 58 18 4161
Privat 53 54 13 66

Konklusion nr. 2: Den kom jeg frem til, da jeg havde hørt om de mange foreninger. Byen er blevet transformeret til en fritidsby - selv Dagli´Brugsen holder nu åbent om søndagen, hvor kunderne har fri.

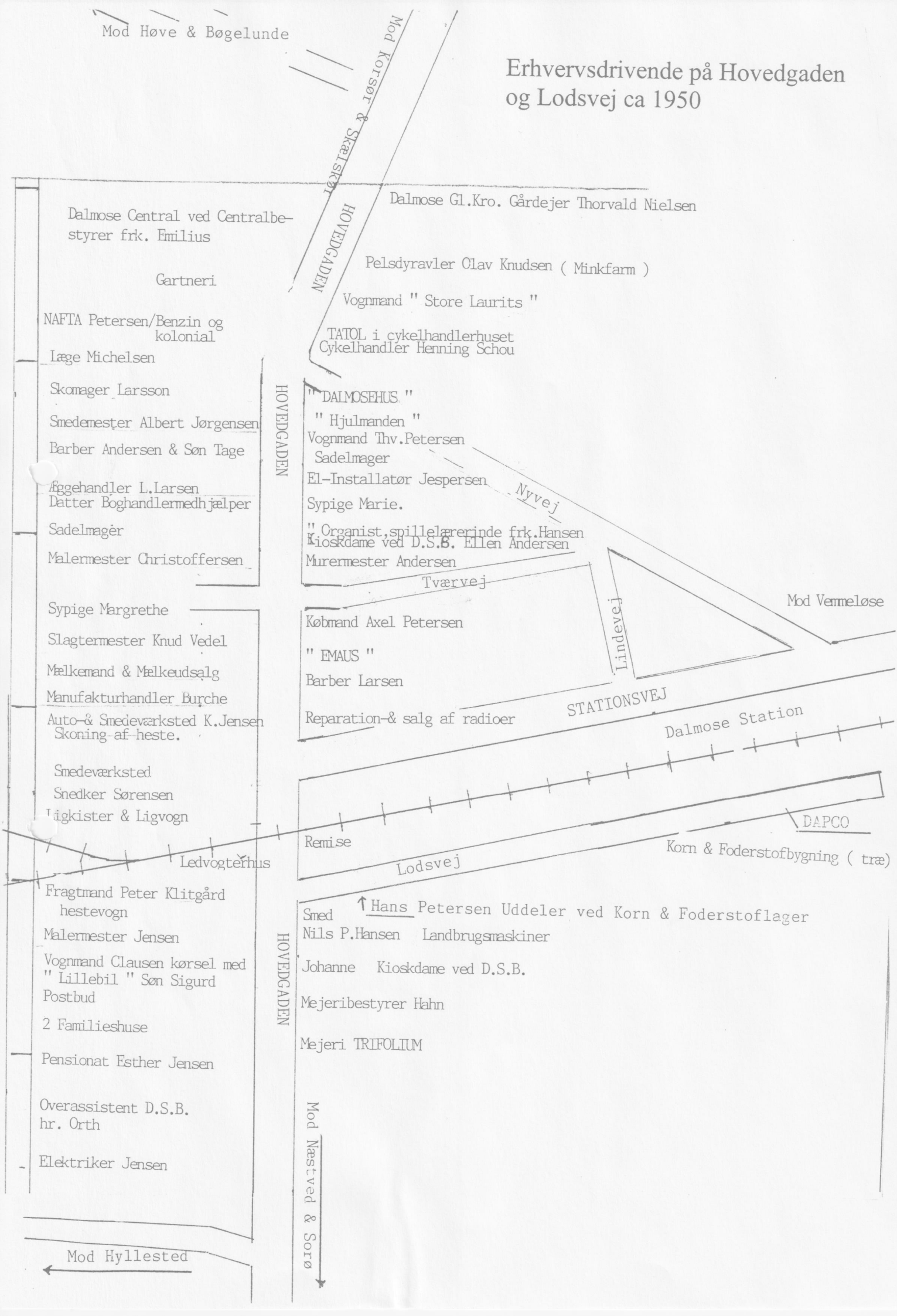
Konklusion nr. 3: Ja, Dalmose er stadig en effektiv by, men det er ikke en udpræget handelsby mere. Aktiviteten indenfor håndværk er stor, og firmaerne har fået et større aktivitetsfelt med kunder over det meste af Vestsjælland. De kommunale institutioner, der er kommet til byen, har givet mange arbejdspladser - dog ikke nødvendigvis til byens egne borgere. Hver morgen foregår en livlig trafik både til og fra byen, befolkningen er blevet meget mobil.
Den sociale differentiering, man kendte førhen, eksisterer ikke mere. Folk kommer sammen, fordi de har fælles interesser, ikke fordi de tilhører samme sociale klasse.

Hvis jeg havde talt med flere beboere, ville resultatet måske have været anderledes, men sandheden om en by og dens befolkning er svær at finde. Hvad er sandheden - findes den? Lad en beboer få det sidste ord: "Dalmose har ikke så megen sladder som andre steder. Man trives bare ".

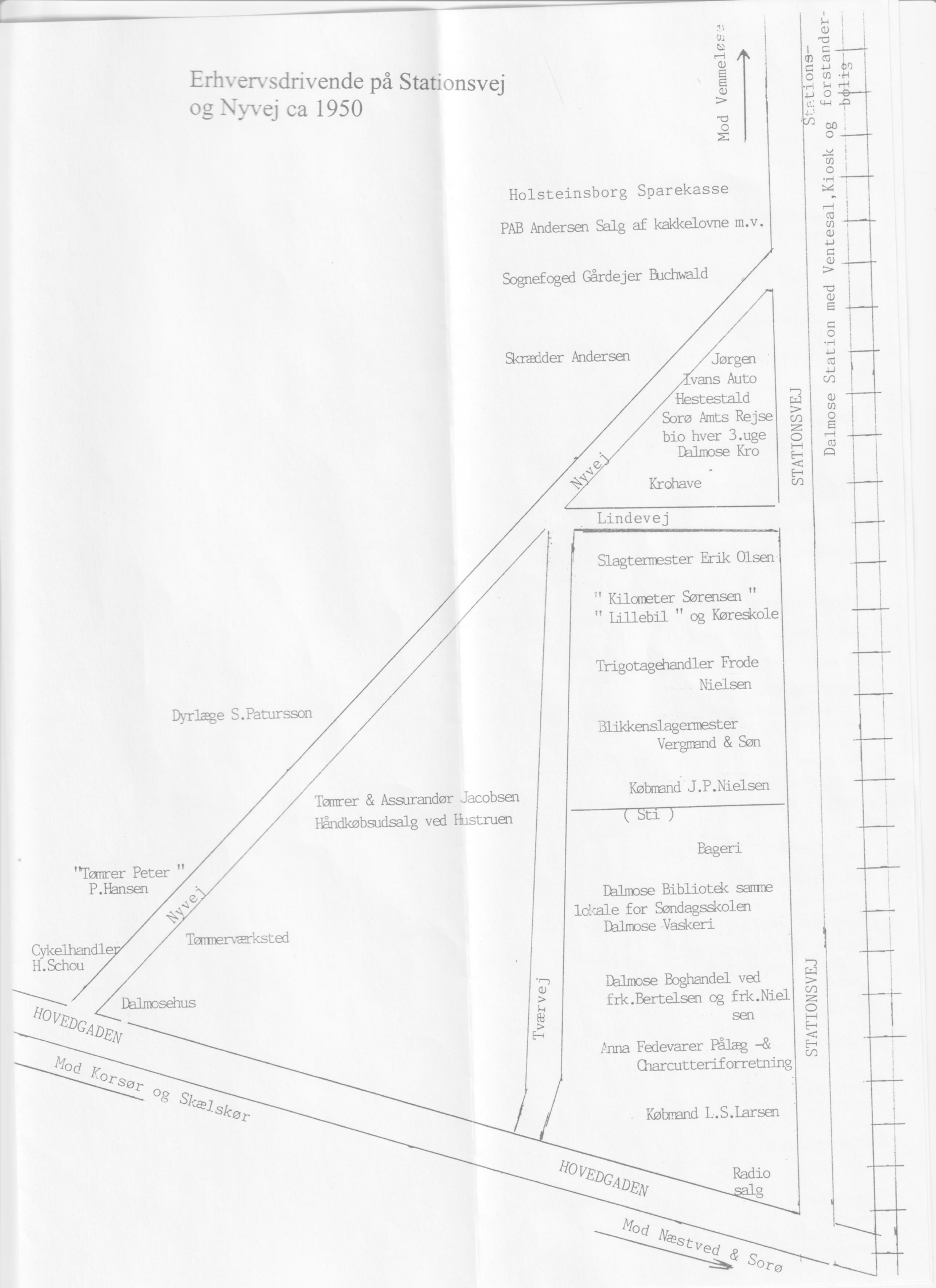

A
B
C
D
1
2
3
N
MOD SLAGELSE
VEMMELØSEVEJ
VEMMELØSEVEJ
Ud fra oplysninger fra tidligere og nuværende beboere har jeg fremstillet en kortmappe over de erhvervsdrivende i Dalmose ca 1950.
STATIONSVEJ
LODSVEJ
LINDEVEJ
NYVEJ
TVÆRVEJ
MOD KORSØR
157
SORØ LANDEVEJ
HOVEDGADEN
HOVEDGADEN
HOVEDGADEN
MOD NÆSTVED
SKÆLSKØRVEJ
157
HYLLESTEDVEJ
LUNDSGÅRDSVEJ
MOD SKÆLSKØR
MOD NÆSTVED
Dalmose
© MOSTRUPS FORLAG A/S
MÅLFORHOLD 1:12.500
0,5
1 KM

Erhvervsdrivende på Hovedgaden og Lodsvej ca 1950

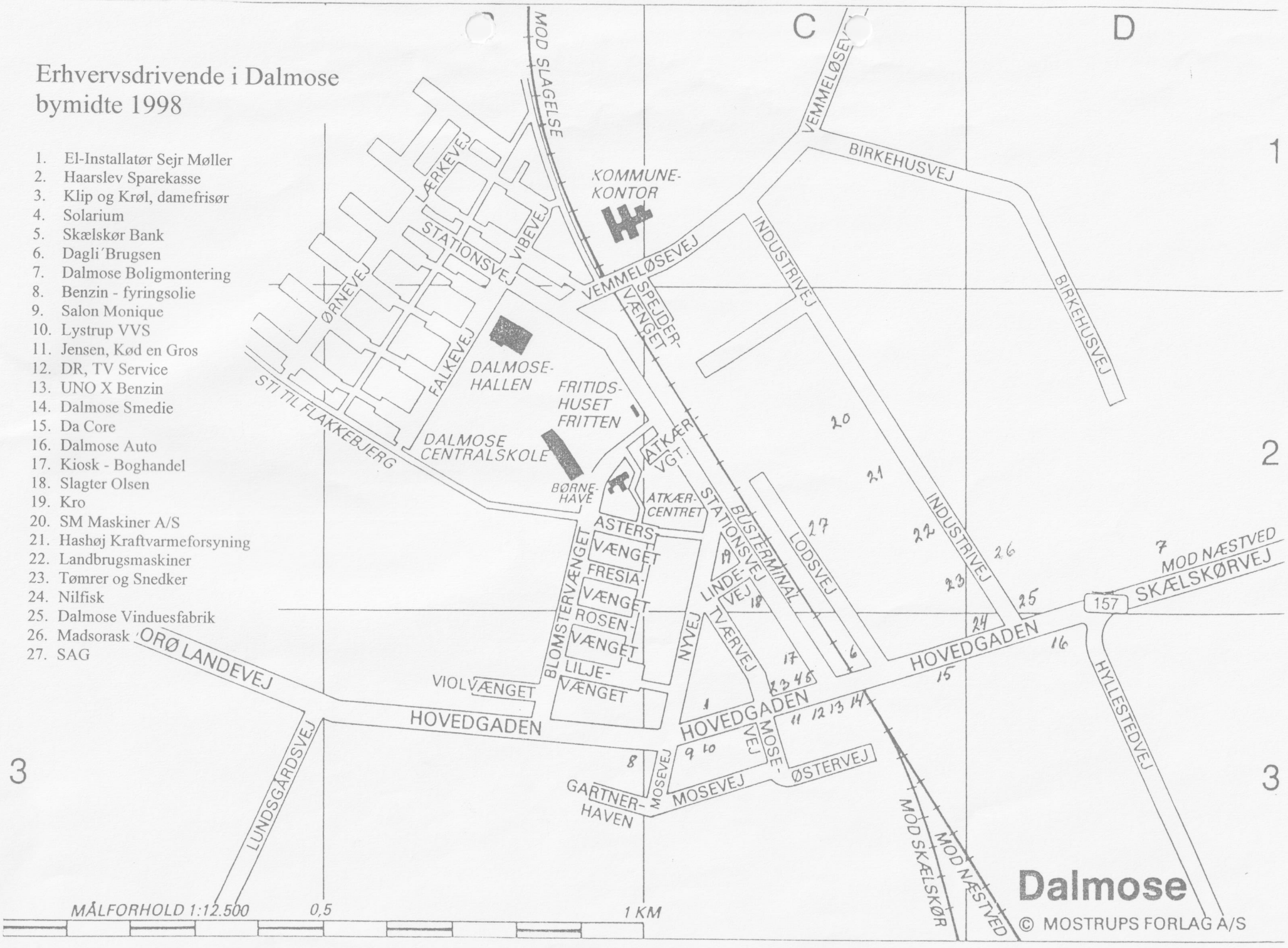

Erhvervsdrivende på Stationsvej og Nyvej ca 1950

Erhvervsdrivende i Dalmose bymidte 1998

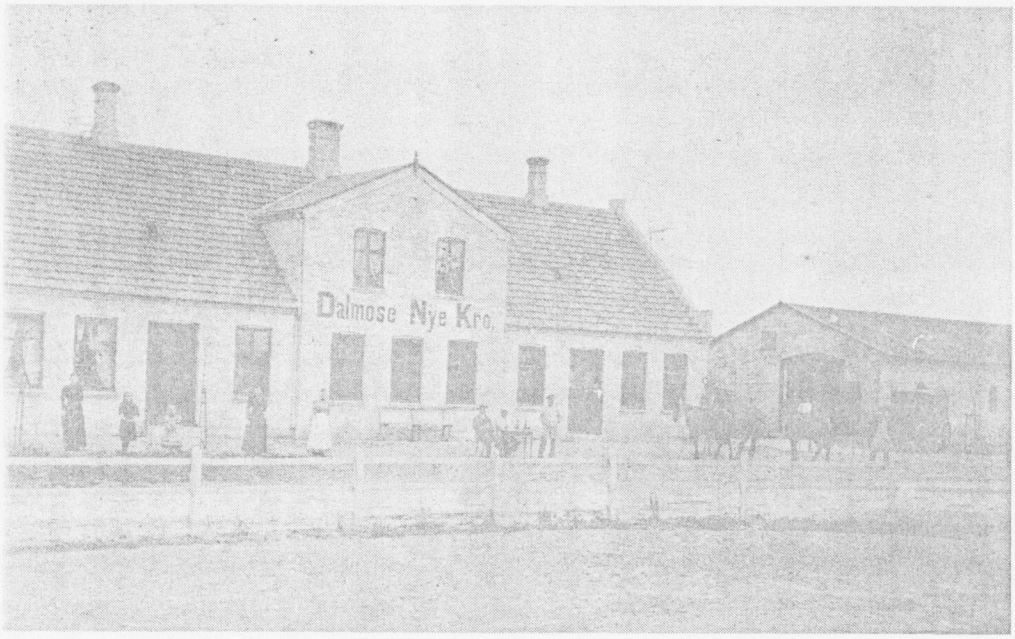
1. El-Installatør Sejr Møller
2. Haarslev Sparekasse
3. Klip og Krøl, damefrisør
4. Solarium
5. Skælskør Bank
6. Dagli´Brugsen
7. Dalmose Boligmontering
8. Benzin - fyringsolie
9. Salon Monique
10. Lystrup VVS
11. Jensen, Kød en Gros
12. DR, TV Service
13. UNO X Benzin
14. Dalmose Smedie
15. Da Core
16. Dalmose Auto
17. Kiosk - Boghandel
18. Slagter Olsen
19. Kro
20. SM Maskiner A/S
21. Hashøj Kraftvarmeforsyning
22. Landbrugsmaskiner
23. Tømrer og Snedker
24. Nilfisk
25. Dalmose Vinduesfabrik
26. Madsorask
27. SAG

Parti fra Dalmose.

Dalmose

Parti fra Dalmose.

